RAADSVOORSTEL

zaaknummer:	1346576
afdelingsnaam:	Directie
steller:	Eric Bakker
telefoonnummer	035 629 2085
onderwerp:	Herindelingsontwerp lichte herindeling Wijdemeren-Hilversum

Voorstel

1. Het herindelingsontwerp ‘Samen sterker’ en Bijlagenboek A vast te stellen, voor het toevoegen van gemeente Wijdemeren aan de gemeente Hilversum per 1 januari 2027.
2. Kennis te nemen van de overige bouwstenen voor het herindelingsontwerp uit Bijlagenboek B.
3. Het herindelingsontwerp en Bijlagenboek A ter inzage te leggen voor een periode van acht weken en gedurende deze periode inwoners, ondernemers en organisaties van Wijdemeren en Hilversum, omliggende gemeenten en samenwerkingspartners gelegenheid te geven hun zienswijzen kenbaar te maken.
4. De zienswijzen te verwerken in het herindelingsadvies en daar uiterlijk 27 maart 2025 over te besluiten, teneinde de bestuurlijke herindeling per 1 januari 2027 mogelijk te blijven maken.
5. Het college opdracht te geven om met het college van Wijdemeren een plan van aanpak uit te werken voor de periode tussen het vaststellen van het herindelingsadvies (27 maart 2025) en de start van de toekomstige gemeente (1 januari 2027) en dat plan van aanpak tegelijk met het herindelingsadvies aan te bieden.
6. Het college opdracht te geven om met het college van Wijdemeren variant 2b uit de variantenanalyse voor de woonlasten (in 2027 harmoniseren op laagste tarief en al in 2026 verder naar elkaar toe bewegen) als denkrichting verder uit te werken en daarover bij de kadernota 2025 te rapporteren.

Planning

Titel	Beeldvorming	Oordeelsvorming	Besluit
Startnotitie	9 november 2023 en 10 januari 2024: beeldvormende sessie	24 januari 2024: commissie B&E	31 januari 2024: gemeenteraad
Principebesluit	17 juni 2024: technische sessie 19 juni 2024: beeldvormende sessie	3 juli 2024: commissie B&E	10 juli 2024: gemeenteraad
Herindelings-ontwerp	6 september 2024 en 22 oktober 2024: raadsconferenties Wijdemeren en Hilversum 20 november 2024: beeldvormende sessie	4 december 2024: commissie B&E	11 december 2024: gemeenteraad

Samenvatting

De colleges van Hilversum en Wijdemeren stellen beide gemeenteraden voor het herindelingsontwerp ‘Samen sterker’ en Bijlagenboek A met verplichte bijlagen vrij te geven voor het indienen van zienswijzen, gedurende acht weken. De overige bijlagen uit Bijlagenboek B zijn niet-verplichte bouwstenen voor het herindelingsontwerp, die voor kennisgeving kunnen worden aangenomen.

Inleiding

De gemeenteraden van Wijdemeren en Hilversum kozen in juli 2024 voor een gedeelde toekomst. Een keuze uit noodzaak en uit betrokkenheid. In deze principebesluiten werden intenties uitgesproken om Wijdemeren per 1 januari 2027 aan Hilversum toe te voegen en daarvoor een eerste plan te maken: het herindelingsontwerp. Dit herindelingsontwerp ligt nu voor en is gemaakt met inbreng van inwoners, ondernemers en organisaties, conform de opdracht van de raden en het 'dynamisch plan van aanpak'.

Het herindelingsontwerp beschrijft het gemeenschappelijke verleden, de onderlinge relaties en de vele kwaliteiten van Wijdemeren en Hilversum. Het beschrijft ook welk aantrekkelijk perspectief er is op een gedeelde toekomst vanaf 1 januari 2027. Wijdemeren en Hilversum zijn unieke plekken in het midden van Nederland, in de regio Gooi en Vechtstreek en tussen de grote steden Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht, die elkaar kunnen aanvullen en versterken. We zijn trots op onze groene en blauwe landschappen, de hoge levenskwaliteit, de economische topsectoren, de stevige gemeenschappen en voorzieningen op elk vlak. Dat houden we graag zo!

Dit plan is de eerste, gezamenlijke stap om de samengevoegde gemeente van 120.000 inwoners en 20.000 bedrijven een goede start te geven, gesteund door zoveel mogelijk inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners. De samenvoeging geeft extra energie aan de vele bestaande maatschappelijke, culturele en economische verbindingen. De groenblauwe centrumgemeente van de regio biedt meer stevigheid en mogelijkheden voor de bijzondere mix van identiteiten, gemeenschappen, natuurgebieden en erfgoed, media en recreatie. Verder blijkt uit het plan dat de herindeling ook vanuit financieel en organisatorisch oogpunt haalbaar is. Ten slotte beschrijft het plan de vervolgstappen, na het verwerken van zienswijzen in het zgn. 'herindelingsadvies' en de raadsbesluiten daarover op 27 maart 2025.

Een herindeling is een veelomvattend proces, waarin ook de ambtelijke organisaties worden samengevoegd. Dit raadsvoorstel beperkt zich echter tot het zgn. 'wettelijke spoor': het opstellen van een plan voor de toekomstige gemeente, dat te zijner tijd de basis vormt voor de benodigde wetswijziging om de grenzen van de toekomstige gemeente te bepalen. Over andere onderwerpen worden de gemeenteraden uiteraard ook goed meegenomen.

Probleemstelling/doel

Het bewerkstellingen van een lichte herindeling van de gemeente Wijdemeren met Hilversum per 1 januari 2027 en het bevorderen van een goede start van de toekomstige gemeente.

Argumenten

1.1 De gemeenteraad kan het herindelingsontwerp vaststellen en vrijgeven voor de zienswijzeperiode
Het herindelingsontwerp is opgesteld conform de opdracht van de gemeenteraden van Wijdemeren en Hilversum (beslispunt 3-5 bij het principebesluit):

3. *Het college op te dragen … een herindelingsontwerp op te stellen, waarin ten minste wordt ingegaan op:*
    - *de grenzen van de nieuwe gemeente;*
    - *de toetsingscriteria van het beleidskader herindeling, waaronder lokaal draagvlak en het duurzaam borgen van goede regionale verhoudingen;*
    - *de visie op en baten van de gemeente voor inwoners en ondernemers, uitgaande van behoud en versterking van de identiteiten en kenmerken van kernen en wijken van beide gemeenten;*
    - *de incidentele en structurele financiële aspecten van de samenvoeging;*
    - *de personele gevolgen van de samenvoeging, met betrokkenheid van de beide ondernemingsraden en lokale overleggen.*
4. *Het herindelingsontwerp voor het kerstreces van 2024 ter vaststelling aan de gemeenteraden aan te bieden, om een herindeling per 1 januari 2027 mogelijk te maken.*
5. *Inwoners, ondernemers, instellingen, de colleges van B&W en de gemeenteraden van Wijdemeren en Hilversum actief te betrekken bij het proces van opstellen van het herindelingsontwerp.*

De samenleving is conform de opdracht betrokken: iedereen die dat wilde, kon meepraten en zijn inbreng leveren. Er is specifiek aandacht besteed aan jongerenparticipatie en alle inbreng is transparant teruggekoppeld via de website. Het herindelingsontwerp voldoet verder aan alle eisen die de wet stelt.

1.2 De herindeling per 1 januari 2027 is op een goede manier mogelijk
Deze bestuurlijke afweging volgt uit een aantal elementen:

a. Uit verschillende analyses (ruimtelijk, verplaatsingen, historisch) blijkt dat Wijdemeren en Hilversum op veel vlakken al sterke relaties, complementaire kwaliteiten en gedeelde waarden en opgaven hebben (hoofdstuk 2).
b. De participatieactiviteiten herbevestigen de belangrijke thema's die uit de verkenning naar voren kwamen: dorpen/buurten/identiteiten, economie en natuur/landschap. Inwoners en ondernemers hebben concrete suggesties gedaan, die met hen verder kunnen worden uitgewerkt (hoofdstuk 3). Daarvoor doen we bij vaststelling van het herindelingsadvies (27 maart 2025) concrete voorstellen. We hebben tijdens de bijeenkomsten en op de website gemerkt dat er constructief wordt meegedacht. Er zijn geen verrassende nieuwe vraagstukken, gepolariseerde standpunten of protesten naar voren gekomen. Ter controle zijn in veel wijken en dorpen straatinterviews gehouden. De opbrengst daarvan strookt goed met de overige participatieopbrengst. We concluderen daaruit dat in het herindelingsontwerp de juiste thema's zijn opgenomen.
c. Ten opzichte van de verkenning hebben we de financiële effecten van de herindeling scherper in beeld. De basis is de herindelingsscan (bijlage B2); dit is een financieel-technisch rapport, waarvan de conclusies in hoofdstuk 4 van het herindelingsontwerp zijn opgenomen.
    - Het financiële perspectief is ten opzichte van de verkenning verbeterd. Uit de herindelingsscan blijkt dat de meerjarenbegroting voor de toekomstige gemeente sluitend is (Hilversum heeft in 2028 een structureel saldo van +3,3 miljoen, Wijdemeren in 2028 een structureel saldo van +1,5 miljoen), de toekomstige gemeente hier bovenop jaarlijks 4,4 miljoen meer Algemene Uitkering krijgt en het mogelijk is om vanaf 1-1-2027 de gemeentelijke belastingen te harmoniseren op de laagste tarieven, zodat niemand er op achteruit gaat. Zie voor dit laatste verder argument 6.1.
    - Bekend was dat grootste financiële opgave voor de toekomstige gemeente na 2035 en verder ligt. De opgave gaat met name over de lasten van investeringen in beheer en onderhoud van de uitgestrekte gemeente en de druk die daaruit op de vermogenspositie van de gemeente ontstaat. De herindelingsscan geeft aanleiding om hier langs drie invalshoeken verder mee aan de slag te gaan: aan de batenkant, aan de lastenkant en financieel-technisch. Er is evenwel geen urgentie om dit al in 2027 opgelost te hebben. Dit veelomvattende traject starten we daarom graag met de toekomstige gemeenteraad, opdat die het traject ook kan begeleiden en afronden.
    - Vanuit de financiële kengetallen zijn er wel aandachtspunten die met de hiervoor genoemde investeringen samenhangen, maar geen 'showstoppers'.
d. Met het personeel van Wijdemeren zijn goede afspraken gemaakt en colleges hebben voorbereidingen getroffen om – indien het herindelingsontwerp wordt vastgesteld – de organisatorische samenvoeging te versnellen naar 1-1-2026. Het gemeentebestuur per 1-1-2027 kan op die manier beter worden ondersteund (hoofdstuk 5).
e. De toetsingscriteria uit het beleidskader herindeling kunnen onderbouwd worden ingevuld (hoofdstuk 6).

3.1 De zienswijzeperiode kan binnen beschikbare budgetten worden uitgevoerd
We zetten inspanningen voor communicatie en participatie voort, qua intensiteit en inzet. Die zijn te karakteriseren als 'normaal met een plus'. De 'plus' gaat over mogelijkheden om zienswijzen in te dienen en communicatie over de zienswijzeperiode.

Mogelijkheden
Op het herindelingsontwerp kunnen op grond van de wet Arhi gedurende acht weken zienswijzen worden ingebracht. Dit is twee weken langer dan de gebruikelijke zes weken. We bieden naast de gebruikelijke wijze van indienen van zienswijzen (per brief en e-mail) ook laagdrempelige mogelijkheden via de website, om zo een actieve respons te bevorderen.

Communicatie
De communicatie is gericht op het bevorderen van deelname. Onze doelstelling is: iedereen die dat wil, moet in staat zijn om een zienswijze in te brengen. Aanvullend op de gebruikelijke communicatiemiddelen (huis-aan-huisbladen, gemeentelijke websites en socials), schrijven de colleges een 'brief aan de gemeente' en zijn er advertenties en ruimte voor borden langs de weg ingekocht. Op onze eerdere campagne hebben we een goede respons gezien. Waar mogelijk koppelen we het onderwerp herindeling aan andere publieksbijeenkomsten. Buurgemeenten en samenwerkingspartners worden voor zover vereist actief uitgenodigd om een zienswijze in te dienen.

4.1 Om de start van de gemeente op 1 januari 2027 te halen, is het nodig om over het herindelingsadvies te besluiten
Deze planning is in hoofdstuk 7 van het herindelingsontwerp verder toegelicht. Uiterlijk 1 april 2025 moet het herindelingsadvies naar de provincie Noord-Holland worden opgestuurd. Dat betekent een raadsbesluit over het herindelingsadvies op 27 maart 2025.

5.1 Bij het herindelingsadvies komt een geactualiseerd plan van aanpak voor het vervolg
Gedurende de zienswijzeperiode werken de colleges van Wijdemeren en Hilversum verder aan een actualisatie van het 'dynamisch plan van aanpak'. Daarin beschrijven we de activiteiten tussen het herindelingsadvies en de start van de gemeente op 1 januari 2027. Het zal onder andere gaan over:

- Het verdere participatieproces met inwoners en ondernemers, waaronder het opstellen van dorps- en wijkcv's.
- De wettelijk verplichte harmonisaties per 1-1-2027: OZB, gemeenschappelijke regelingen en het omgevingsplan.
- Het begeleiden van het preventief financieel toezicht op Wijdemeren door de provincie en het voorbereiden van de begroting per 1-1-2027.
- Het opstellen van een plan van aanpak voor het vaststellen van overige gemeentelijke voorschriften (binnen 2 jaar na 1 januari 2027).
- De benodigde inzet en middelen en de impact daarvan op de prestaties uit de programmabegroting.
- De verdere inrichting/organisatie van de bestuurlijke samenwerking tussen Wijdemeren en Hilversum in 2025 en 2026.

Over het voorbereiden van de start van de nieuwe gemeenteraad per 1 januari 2027 gaat uw raad, samen met uw voorzitter en griffier.

6.1 Harmoniseren van de woonlasten op het laagste tarief is mogelijk
Bekend is dat de woonlasten tussen Hilversum en Wijdemeren verschillen. De woonlasten – met name de onroerend zaakbelasting – moeten vanaf 2027 volgens de wet Arhi geharmoniseerd worden.

Hilversum en Wijdemeren zijn voornemens om – volgend op de kader/voorjaarsnota's – al in de begroting 2025 maatregelen te nemen die de verschillen in woonlasten tussen de gemeente verkleinen.

De herindelingsscan (bijlage B2) bevat een uitgebreide variantenanalyse hoe omgegaan kan worden met woonlasten. De samenvatting daarvan staat in hoofdstuk 4 van het herindelingsontwerp. In het kort staat daar dat zonder aanvullend maatregelen de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning van een gemiddelde woningwaarde in Hilversum in 2027 met 115 euro toenemen en in Wijdemeren met 458 euro afnemen. In bijlage B2 zijn ook effecten op situaties (huur, niet-woningen) opgenomen. Verder blijkt dat het harmoniseren op het laatste tarief ('niemand gaat er op achteruit' zonder andere maatregelen in 2027 zo'n 8 miljoen uit de begroting kost.

De variantenanalyse beschrijft verschillende mogelijkheden om hiermee om te gaan:

- Als de daling van de onroerend zaakbelasting in Wijdemeren gedurende twee jaar gecompenseerd wordt door een hogere rioolheffing (die moet uiterlijk 1-1-2029 worden geharmoniseerd), daalt in 2027 de toename in Hilversum van 115 naar 38, en vermindert de afname in Wijdemeren van 458 naar 151.
- De verschillen worden verder verkleind als Wijdemeren en Hilversum al in 2026 naar elkaar toe bewegen, vergelijkbaar met de inzet in de begroting 2025.
- De extra algemene uitkering kan (deels) worden ingezet.

We maken nu bij het herindelingsontwerp geen keuze voor het harmonisatiemodel. Dat is voor het herindelingsontwerp ook niet nodig. We zijn voornemens om variant '2b' (een combinatie van bovenstaande mogelijkheden) als denkrichting verder uit te werken en de consequenties daarvan bij de kader/voorjaarsnota 2025 in beeld te brengen.

Kanttekeningen

1.1 Niet alles is in het herindelingsontwerp tot in detail uitgewerkt
In uw opdracht is een 'plan op hoofdlijnen' opgesteld, dat daardoor ruimte biedt voor nadere kaderstelling door uw raad. Zulke kaders kunnen wij meenemen in het Plan van Aanpak dat genoemd is bij argument 5.1.

1.2 Dit besluit gaat niet over de organisatorische samenvoeging
De organisatorische samenvoeging is een bevoegdheid van de colleges van B en W. Na uw besluit over het herindelingsontwerp wordt de organisatorische samenvoeging verder voorbereid. U wordt over de stappen die gezet worden en de mogelijke impact daarvan actief geïnformeerd.

1.3 Het recente coalitieakkoord van Wijdemeren is niet in de herindelingsscan verwerkt
Recent heeft de gemeenteraad van Wijdemeren een coalitieakkoord vastgesteld. De financiële effecten daarvan worden middels een eerste begrotingswijziging op de begroting van 2025 aan de gemeenteraad van Wijdemeren voorgelegd. Deze effecten konden nog niet worden meegenomen in de herindelingsscan.

1.4 Met de provincie Noord-Holland wordt de impact van de preventieve financiële onder toezichtstelling van Wijdemeren eind 2024 verkend
Mocht dit impact hebben op besluitvormingsprocessen voor onderwerpen met majeure consequenties, zullen wij u dit actief melden.

Financiën, middelen & capaciteit

Op 10 juli 2024 heeft u bij het principebesluit het benodigde budget voor het wettelijk spoor al vrijgegeven tot en met het herindelingsadvies. De activiteiten uit dit voorstel passen daarin.

Het raadsvoorstel over het herindelingsadvies op 27 maart 2025 zal een voorstel bevatten voor het benodigde projectbudget tot aan de herindelingsdatum. Dat budget is te zijner tijd te dekken uit de te ontvangen frictiebijdrage uit de algemene uitkering.

Uitvoering

De colleges van Wijdemeren en Hilversum verzorgen de ter inzagelegging van 12 december 2024 tot 12 februari 2025. Onze inzet is toegelicht bij argument 3.1. Daarna verwerken wij de zienswijzen in het herindelingsadvies. Wij voorzien een gezamenlijke beeldvormende sessie met de raad van Wijdemeren in aanloop naar de besluitvorming over het herindelingsadvies. De planning is als volgt:

Zienswijzenperiode

12 december 2024	Start zienswijzeperiode
12 februari 2025	Einde zienswijzeperiode

Herindelingsontwerp

25 februari 2025	Collegebesluit herindelingsadvies en plan van aanpak vervolg
12 maart 2025	Beeldvormende sessie (samen met raad Wijdemeren)
Week 18 maart 2025	Commissievergadering (oordeelsvorming)
27 maart 2025	Gemeenteraad (besluitvorming)

Daarnaast zullen wij met college van Wijdemeren de bestuurlijke samenwerking in 2025 en 2026 verder vormgeven en zullen initiatief nemen om daarover ook met u in gesprek te gaan. Onze intentie is om een set afspraken onderdeel te laten zijn van het plan van aanpak, dat bij argument 5.1 is genoemd. Daarbij gaan we ook in op hoe de betrokkenheid van Hilversum bij het preventief financieel toezicht van de provincie op Wijdemeren is georganiseerd.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,

de gemeentesecretaris,	de burgemeester,
mr. C.P. Torres Barrera	dr. ir. G.M. van den Top

Bijlagen

1. Herindelingsontwerp
2. Bijlagenboek A (bijlagen die met het herindelingsontwerp vrijgegeven worden voor zienswijzen)
3. Bijlagenboek B (bouwstenen ter kennisneming)